

Շք. Սրբոյն Նիկողայոսի Զմիւռնացւոյ
 .սքանչեկագործ հայրապետին: Եզ 3.16-19:
 Բ. Տմ 3.10-15: ՅՀ 10.11-16:

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԷԱՅՐԱՊԵՏ

Արքեպիսկոպոս Միւռայ, որ էր քաղաք Լիկիոյ,
 մերձ ի Զմիւռին, որչի Եպիփան եւ Նունէ անուն բարե-
 պաշտ ծնողաց: Իր հրաշագործութիւններովը ուշադրու-
 թիւն պաւեց մանուկ հասակէն: Եպիսկոպոս ձեռնադ-
 րուած է իրեն համանուն եպիսկոպոսէն՝ որ իր քեռին
 էր: Մասնակցած կը համարուի Նիկիոյ ժողովին: Մա-
 նուկներու մասին տածած հոգածու սիրոյն համար նը-
 կատուած է մանուկներու պաշտպան. «Մանթաղլօզա»
 կոչումը սամկօրէն եւ մանկաբար խնդածեւուած կերպն
 է իր անունին: Մանօթ է ան իրրեւ ազատարար նաւա-
 կոծելոց եւ կոչուած է Սքանչեկագործ: Բարի մահով
 վախճանած է Դ. դարուն: Քանի մը դար ետքը իր նըշ-
 խարները փոխադրուեցան Իտալիոյ Պառի քաղաքը, ուր
 կայ մեծ տաճար մը՝ իր անուան նուիրուած:

† ԿԻՐ. Գ. Կիրակէ Յիսնակաց: Բարեկենդան Ս. Յակոբայ պահոցն: Եւ 37.14-38: Բ. Թա 1.1-12: ՂԿ 14.12-24:

LUKE

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԷՆ
ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍԻ
(14.12-24)

12 Այս Թիսուս տանտիրոջ ըստ. «Երբ ճաշի կամ ընթրիքի հրաւէր կու տաս, մի՛ կանչեր յարեկամներդ կամ նորաշրներդ, ազգակամներդ եւ հարուստ զբացիներդ, որպէսզէ չլլայ որ անոնք ալ քու հրաւէրիդ փոխարէն քեզ հրաւիրեն, եւ այս ձեռով քեզի հատուցում

13 կատարած բլլան: Ընդհակառակը, երբ ընդունելութիւն կը սարքես, կանչէ՛ ազգականներն ու ինքզանդանները, կողերն ու կոյրերը եւ այն անոնք երանելի պիտի

14 ըլլաս, որովհետեւ անոնք քեզի փոխարէնը հատուցանելիք ոչինչ ունին: Իւ դիտցած եղիք, որ քու հատուցումդ պիտի ստանաս որդարներու յարութեան ժամանակ»:

15 Երբ սեղանակիցներէն մէկը այս խօսքերը լսեց, ըստ Թիսուսի. «Երանի՛ տնոր որ Աստուծոյ աքբայութեան մէջ ճաշ պիտի ուտէ»:

16 Թիսուս անոնց հետեւեալ տասկը պատմեց.

«Մարդ մը կար որ մեծ ընթրիք մը սարքեց եւ յատեր հրաւիրեց: Ընթրիքի ժաման իր ծառան զրկեց որպէսզէ հրաւիրեալներուն ըսէ. «Ճիշդ, ամէն ինչ պատրաստ է»: Հրաւիրեալները սկսան մէկ առ մէկ հրաժարիլ: Առաջինը ըստ. «Ազարակ գնեցի. պէտք է երթամ եւ տեսնեմ գոյն. հետեւաբար կը խնդրեմ որ ներսդմիս դնուի»: Միւրը ըստ. «Հինգ պոյք եղ գնեցի. պէտք է երթամ փորձեմ դոնանք. հետեւաբար կը խնդրեմ որ ներսդմիս դնուի»: Աւրիչ մը ըստ.

«Տակաւին նոր ամուսնացայ. հետեւաբար չեմ կրնար գալ»: Աստան վերադարձաւ եւ իր տիրոջ պատմեց անոնց ըսածները: Այն անոն տանակը վրդոված՝ ըստ ծառային. «Ան ի՞նչոյն քաղաք գնա եւ հրապարակներուն ու փողոցներուն մէջ մ'ըջան որ աղքատ, խնդրամ, կոպ եւ կոյր տեսնես, բոլորն ալ հա՛ւրեր»: Բիչ ետք ծառան վերադառնալով իր տիրոջ ըստ. «Տէ՛ր, հրամանդ կատարեցի, բայց ասկաւին տեղ

23 կայ»: Տէրը ծառային հրամայեց. «Բողաքէն՝ դուրս գնա եւ ձտրաներուն վրայ ու վաշտերուն մէջ մ'ը որ դնես, ստիպէ որ գայ, որպէսզի տունս լեցուի: Կըստ մեզի, որ տոսջին հրաւիրեալներէն մ'ը մէկը ինձի հետ ընթրիքի պիտի նստի»:

12 He said also to the man who had invited him, "When you give a dinner or a banquet, do not invite your friends or your brothers or your kinsmen or rich neighbors, lest they also invite you in return, and you be repaid. ¹³But when you give a feast, invite the poor, the maimed, the lame, the blind, ¹⁴and you will be blessed, because they cannot repay you. You will be repaid at the resurrection of the just."

15 When one of those who sat at table with him heard this, he said to him, "Blessed is he who shall eat bread in the kingdom of God!" ¹⁶But he said to him, "A man once gave a great banquet, and invited many; ¹⁷and at the time for the banquet he sent his servant to say to those who had been invited, 'Come; for all is now ready.' ¹⁸But they all alike began to make excuses. The first said to him, 'I have bought a field, and I must go out and see it; I pray you, have me excused.' ¹⁹And another said, 'I have bought five yoke of oxen, and I go to examine them; I pray you, have me excused.' ²⁰And another said, 'I have married a wife, and therefore I cannot come.' ²¹So the servant came and reported this to his master. Then the householder in anger said to his servant, 'Go out quickly to the streets and lanes of the city, and bring in the poor and maimed and blind and lame.' ²²And the servant said, 'Sir, what you commanded has been done, and still there is room.' ²³And the master said to the servant, 'Go out to the highways and hedges, and compel people to come in, that my house may be filled.' ²⁴For I tell you, none of those men who were invited shall taste my banquet."

Հարսնիքի հրաւիրուածներուն (Ղուկ. ԺԳ. 17-24) առակը Հրեաներուն կը հասկցնէր թէ Աստուծոյ Թագաւորութիւնը մտնելու հրաւէրը միտակ իրենց չէ որ ուղղուած է, հասպատակ հեթանոսներուն:

Երկրորդ անակը կոչնատէրին ուղղուած է, ոչ պատմական ոճով, ինչպէս նախորդ եւ յաջորդ ստակները, այլ խրատական եւ յորդորական ոճով: Վերրոր հացկերոյթ մը պիտի տաս, կ'ըսէ Յիսուս՝ կոչնատէրին ուղղելով յոնքը, եղբայրներդ, արդականներդ, բարեկամներդ, դասցիներդ եւ կարող անձեր մի՛ հրաւիրեր. որովհետեւ այս առիթ տալ է, որ սնունք ալ քեզ հրաւիրեն, եւ հրաւէրը հրատարակ հատուցուած կ'ըլլայ, եւ դուն բարեպաշտութեան արժանիք մը չես ունենար: Ընդհակառակն եթէ ընդունելութիւն մը պիտի ընես եւ հացկերոյթ մը պիտի տաս, ողբատներ եւ խեղճութեան, կաշկեր եւ կոշիկեր մտնէ, եւ անոնց սեզան տուր, որոնք քեզի փոխարէն սեզան տուր. կարողութիւն չունին, եւ տուածիդ հատուցումը այստեղ չտանելովդ, արժանի կ'ըլլաս որ հանդերձեալ կեանքին մէջ, մեռելու յարութեանէն ետքը, արգարներուն հետ Աստուծոյ ստանաւ բարեպաշտութեանդ փոխարէնը:

Յիսուսի խօսքը հնար չէ իմանալ բարեկամական եւ ընտանեկան հացկերոյթներու համար, որոնք օրինաւորապէս կրնան կատարուիլ պարկեշտ դուարձութիւններ կազմելու համար: Այդա թէ ոչ հնար չէ ենթադրել, որ բարեկամական կամ ընտանեկան ուրախութեան մը համար մարդ պարտաւոր ըլլայ իւր արդարեանները եւ բարեկամները զանց ընել, եւ ողբատներով եւ խեղճութեաններով սեզանի նստիլ: Այլ Յիսուսի խօսքը ա՛յն ճաշերու կամ ընթրիքներու համար է, որոնք բարեպաշտական կամ բարեյիշատակ նպատակով կը կազմուին, ինչպէս էր նոյն պահուն Շարաթու քարտուղիներէն ետքը արուած սեզանը, եւ ինչպէս որ մեր օրերն ալ տակուին ստիպութիւն կայ հազնհացեր եւ մասաղներ պատրաստելու: Ասոնք փոխանակ բարեպաշտական ձեւ մը առնելու, բարեկամական հացկերոյթի կերպարան կ'առնեն՝ արդարեան եւ բարեկամներու շրջանակին մէջ ամփոփուելով, եւ նոյնիսկ կարող անձեր մասնակից ընելով մատաղին կամ հազնհացին: Այսպիսի սեզաններ իրենց նպատակէն դուրս կ'ելլեն, ու կենցաղավարական դորձուցութեան մը ձեւ կ'առնեն. հրաւիրեալները կը ստիպուին հացկերոյթի փոխարէն հացկերոյթ տալ, եւ ասով հազնհաց կամ մատաղ պատրաստողներ իրենց հատուցումը առած կ'ըլլան, եւ Աստուծոյ հատուցում ստանալու իրաւունք չեն ստանար: Ահա՛ առակաձեւ յորդորակին բարոյական իմաստը:

Իսկ աւետարանական իմաստով տակը կ'ակնարկէ դարձեալ Աստուծոյ կողմանէ Հրէից անարդարելուն եւ հեթանոսաց յառաջ կոչուելուն: Հրէից ըմբռնումը՝ իրենք Երկնից Արքայութեան կոչնատէրին մերձաւորներն ու բարեկամներն են, իսկ հեթանոսներ՝ օտարներ եւ անարժաններ են: Սակայն Աստուծոյ, որ Աւետարանի քարտուղիներու բարի դորձոյ նպատակ ունի, պիտի նախապատէ այդ օտար եւ անարժան կարծուածները, եւ այդ ընելով ուղղակի իւր նպատակին յարմար դորձած պիտի ըլլայ:

Երբորդ առաին ալ շարունակութիւն կը կազմէ նախընթացներուն, եւ նոյները տակի լաւ կը բացատրէ: Յիսուս այդ առարկաները կը խօսէր երբ Փարիսեցիին առեւը Եսրայի օրուան սեղանին վրայ կը գտնուէր, եւ ուր ջրօրային բժշկութիւնը կատարուած էր. սակայն խօսակցութիւնը շարաք օրուան բժշկութեան վրայ չէր, այլ Աւետարանի սարածման եւ Աւետարանի հեռանալութեան ու կոչման վրայ: Կոչուածք կոչուածի անցքը դիւրին էր, եւ Աւետարանի կոչման կը շարժարդէր Յիսուս կոչնականներու եւ կոչնատէրի եւ կոչուածքի ստակները: Երբորդին առիթ բնծայեց սեղանի վրայ եղողներէն մէկ մը, որ լսելով թէ ի՛նչպէս այս աշխարհի մէջ աղքատները կը բազմանային հանդերձեւ աշխարհի մէջ փոխարէն պիտի ընդունին, այդ փոխարէնը պարզապէս սեղանին փոխարէն սեղան մեկնելով, կեցած սեղէն ընդմիջեց Յիսուսի խօսքերը եւ ըսաւ. «Երանի՛ր անոր որ Աստուծոյ Արքայութեան մէջ ճաշ ընելու պիտի ստանանայ»: Յիսուս նոր ստակով մը պատասխանեց.

«Մեծատուն մը, ըսաւ, ուղից իր բարեկամներուն սեղան մը տալ եւ շտտերուն առաջունէ հրաւիրներ դրկեց: Երբոր սեղանին օրը հասաւ՝ իւր ծառաներուն հրամայեց որ կրթան հրաւիրեալները մէկիկ-մէկիկ հրամայեն եւ ըսեն. Հրամայեցէ՛ք, եկէ՛ք, սեղանը պատրաստ է: Երբոր ծառաները սկսան ներկայանալ եւ հրամայել, ա՛մէն մէկը մէկ-մէկ պատճառանքով պատճառ հրաժարել, թէ պիտի չկարենան սեղանին ներկայ գտնուիլ: Ասաջինը ըսաւ. Նոր սուրբակ մը դնեցի, պէտք է որ այսօր երթամ տեսնեմ, եւ ստացութեան մանեմ. թողութիւն ըրէ՛ք, զիս հրամարեալ ընդունեցէ՛ք: Երկրորդը ըսաւ. Հինգ զոյք եղներ գնեցի գոթան մը վարելու համար, ոչետք է որ այսօր երթամ ու փորձեմ, կը խնդրեմ զիս իբր հրատարեալ համարեցէ՛ք: Երբորդը ըսաւ. Բարեբախտ պարագայով մը այսօր ամուսնութեան օրը պիտի ըլլայ, յայտնի է որ այլևս իմ դուստր անհարկին է: Չորրորդ մըն ալ, հինգերորդ մըն ալ, ուրիշներ ալ, նմանօրինակ չքմեղանքներով հրատարեցան մեծատունին հայկերայքէն, անտեղ որ եկող զոյգը չեղաւ, եւ ծառաները դարձան, ու ստոր անոր յայտնած պատճառանքները պատմեցին: Կոչնատէրը բարեկցաւ. «Պարտալ տեղ, ըսաւ, այդ անպիտանները մարդու տեղ դրի եւ հայկերայքի հրաւիրեցի. իմ սեղանս վայելելու արժանի մարդեր չեմ եղեր: Բայց ոչետք չէ որ իմ պատրաստութիւնս պարտալ երթայ. ուրեմն դուրս ելէ՛ք, փողոցներն ու հրատարակները պատեցէ՛ք, եւ աշուրնիդ բռնած մարդը ներս հրատարեցէ՛ք, թո՛ղ աղքատ ըլլայ կամ խեղանդամ, թո՛ղ կալ ըլլայ կամ կոյր, բաւական է որ ձեր ըմբռնմամբ յարմարութիւն ունենայ: Մտաները, շարունակեց Յիսուս, ելան եւ բաւական մարդ մտղիցին, բայց չկցան հրատարակներուն համար պատրաստուած բոլոր տեղերը լեցնել, եւ տանուտէրին լուր տուն՝ թէ Հրամանը կատարեցինք, բայց դեռ պարտալ տեղ կը մնայ: «Պարտալ տեղ պէտք չէ մնայ, կը պատասխանէ կոչնատէրը. եթէ փողոցներէն ու հրատարակներէն բաւական մարդ չըտաք, մինչեւ դուրսի ճանապարհը եւ ցանկապատները դառնէ՛ք, ու այն տեղերէն ալ յարմար սեղաններ ձերս հրատարեցէ՛ք. ոչետք է որ իմ տուն լեցուի եւ սեղանին վրայ պարտալ տեղ չմնայ»:

Այդ ստակին մէջ ալ բարոյական եւ աւետարանական խմատներ զոյգ կ'ընթանան: Բարոյական խմատն է, պարտալ-տարտալ եւ տրտաքին պատճառանքներով լնքովները չհեռացնել հոգեւոր միախառնութիւններէ, մի՛ դուրս խաղաղ գրկուածի հանդիպին: Իսկ աւետարանական խմատն է. Երկինց Արքայութեան կոչումէն Հրէաներուն դրկուելը, նոյնիսկ իրենց անհրաժեշտ կարծիքներով եւ կամակոր ընթացքով, որով իրենք դուրս մնացին աւետարանական հրաւիրէն, եւ իրենց տեղ մտան անո՛նք, որոնք իրենց աչքին ոնարժան եւ անյարմար կը սեպուէին: Ինչպէս սկիզբը յիշեցինք, երեք տակները իբր իրարու յարակից՝ միեւնոյն նպատակի ծառայող ամբողջութիւն մը կը կազմեն, եւ աւետարանական կոչման խորհուրդը կը բացատրեն:

ՇԲ. Սրբոցն՝ Յակոբայ Մծրնայ հայրապետին, Մարուգէի Ճգնաւորին եւ Մելիտո-

Ս. ՅԱԿՈՐ ՄՇՐՆԱՅ ՀԱՅՐԱՊԵՏ

ԿԵԱՆՔԸ

Ս. Յակոբ Հայրապետի ծննդեան թուականը կը յնայ անյայտ. որոյ է սակայն, որ վախճանած է 338-ին:

Ուսումը կը ստանայ Կեսարիոյ մէջ, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի հետ:

Կ'ուսիր սրբակեաց կեանք մը Մծրինի մէջ, ուր ինքզինք կ'ենթարկէ ժամանակի ճշնաւորական խտտմանը սովորութիւններուն:

Իրքեւ հետոք եւ հրաշագործ, ժողովրդականութիւնը այնքան կը տարածուի, որ Անտիոքի Մելիտոս Հայրապետը Ամիտի մէջ զայն եպիսկոպոս կը ձեռնադրէ Մծրինի Աթոռին. ազգէ՛ Մծրենցի կամ Մծրնայ Հայրապետ կոչուած:

Ս. Յակոբ օտուած ըլլալով վարչական կարողութիւններով, ժողովուրդին մեծ ծառայութիւններ կը մատուցէ նաեւ քաղաքական գիտնի վրայ: Կը պատմուի թէ պարտիկ Շապուհ Բ. արքան ախարհածաւալի Իր արշաւանքներով երբ կը հասնի Մծրին, 70 օր կը սպալարէ քաղաքը եւ սակայն չի յաջողիր զրաւել զայն շերէջի Ս. Յակոբի կողմէ քաղաքի ներսին ձեռք տան իմաստուն միջոցառումներուն: Հասանաբար պատմական այս իրողութիւնը յիմք ունենալով, հետագային Ս. Ներսէս Շնորհալին գեղեցիկ շարական մը կը ձօնէ Ս. Յակոբին՝ «Յաղթող եւ Սուրբ Հայրապետ» սկզբնատոգով:

Ս. Յակոբ եղած է հմուտ կրօնագէտ եւ զանազան կրթական ոլորտներէ յիշուող 325 թուի եկեղեցական հայրերու Տիեզերական Առաքին ժողովին, ուր 318 նշանաւոր եկեղեցականներ խորացրեցին քրիստոնէական Հաւատոյ Հանգանակը:

Ս. Յակոբի ազգութեան գծով եմիտարութիւններ եղած են, թէ ունեցած է ասորական ծագում: Սակայն, Հայրապետին նկատմամբ հայոց կողմէ ցուցաբերուած բացառիկ սէրը անկէ հասանական կը զարձնէ ոչբիշ ասանդութիւն մը, որուն համամայն ան եղան է Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Պատրիարքի անունով հորաբող զանախ, որուն, Հայրապետը, իրան վերջ, վստահած է Սասնոյ յրջանին մէջ քարոզական եւ կազմակերպական ղեկարարին աշխատանքները:

Սկսեալ Դ. զարէն Հայ Եկեղեցին եւ ժողովուրդը բացառիկ սէր եւ ակնածանք տանած է հանդէպ Ս. Յակոբ Մծրնայ Հայրապետին:

Ս. Յակոբ ետանդուն զործուելութիւն տարած է մասնաւոր Աստուծի եւ լրջակայ դաւաններուն մէջ, ուր հիմնած է եկեղեցիներ եւ դպրոցներ:

Յոյս տալու համար Աստուածաշնչական պատմութիւններու ճշգրտութիւնը, փորձած է բարձրանալ Արարատի գագաթը եւ բացայայտել Նոթեան Տապանը: Սակայն սարսափելի վերելքին ամբողջական եզակեանք անկարելի ըլլալով, բարարուած է Տապանէն կտոր մը տարահովելով՝ վերադառնալ: Ըստ ասանդութեան, յիշեալ առիթով Աստուածառայ հրեշտակ մը գնահատելով ցուցաբերուած զորաւոր հասարակը եւ յամառութիւնը սրբազան նպատակին մէջ, Հայրապետին կը յանձնէ յիշեալ մատուցը, որ մինչեւ այսօր իբր սրբութիւն կը պահուի Ս. Էջմիածնի դոմանտան մէջ:

Պատմութեան մէջ Ս. Յակոբ Հայրապետ տալին անձն է, որ Արարատի գագաթը բարձրանալու յանդիմութիւնը ունեցած է:

Յիշատակութեան արժանի է, որ նոյնիսկ Ս. Գրիգոր Նարեկացին հիացող մը եղած է Մծրնայ Հայրապետին, որուն նուիրած է իր ներդրողական գրութիւններէն մէկը:

Հայ ժողովուրդը ի յիշատակ մեծ սուրբին զարեքու ընթացքին բազմաթիւ եկեղեցիներ կ'առուցած եւ նուիրած է իր անունին:

Վրաստանի, Սուրիոյ, Իրանի եւ Միացեալ Նահանգներու հայաշատ քաղաքները ունին համանուն եկեղեցիներ, ուր մատաղորդութեամբ եւ եկեղեցական փառալուք հանդիմութիւններով կը նշուի Ս. Յակոբայ Տօնը, որ ամէն տարի կը զուգարկուի Գեղտեմբերի կէսերուն, Եարաթ օր մը:

Նոյն օրը, համամայն պոյութիւն ունեցող ասանդութիւններու, ընտանեկան յարկերու տակ եւս տեղի կ'ունենան ուրախալի ընդունուելութիւններ եւ ազգականական ու բարեկամական լրջանակներ՝ շնորհակալելու կ'երթան Յակոբ անունով իրենց հարազատը կամ սիրելին:

Ս. ՅԱԿՈՐ ՄՇՐՆԱՅ ՀԱՅՐԱՊԵՏ

Մատ.ՈՒ Ս. Յակոբ Մծրնայ Հայրապետի (1788)

Կառուց. Ս. Յակոբ եկեղեցի, Լոս Անճելոս

† Կիր. Դ. Կիրակէ Յիսնակաց: Եւ 38:1-8:
Երբ 1.1-14: ՂԿ 17.1-10:

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԷՆ
ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍԻ
(17.1-10)

LUKE 17

1 Յիսուս իր աշակերտներուն ըսաւ. «Գայթակղու-
թիւններ մնողալման որ պիտի սրտատհին, բայց վա՛յ
այն մարդուն, որուն ձեռքով ուրիշներ՝ գայթակղու-
2 թեան մէջ կ'իյնան: Նախընտրելի պիտի ըլլար որ իր
վզին ջարդար ջար մնորնէին եւ զինք ծովը նետէին,
3 քան թէ այս փոքրիկներէն մէկը գայթակղեցնէր: Հե-
տեաւար գուշացէ՛ք՝ եթէ եղբայրդ մեղք գործէ՝
4 յանդիմանէ զինք, եւ եթէ զղջայ՝ ներէ իրեն: Նոյնիսկ
եթէ մէկ օրուան մէջ եօթն անգամ քեզի դէմ մեղանչէ
եւ եօթն անգամ քեզի գալով ըսէ՝ կը զղջամ, պէտք է
ներես իրեն»:

5 Առաքեալները ըսին Տիրոջ. «Աւելցո՛ւր մեր հա-
6 ւատքը»: Յիսուս ըսաւ. «Եթէ մտնանիսի հասիկին
չափ հաւատք ունենաք եւ ըսէք այս թթենիին,՝ «արմա-
տախի՛վ եղիք եւ ծովուն մէջ սնկուէ՛», վստահ եղէք որ
պիտի հնազանդի ձեզի»:

7 «Ենթադրե՛ք որ ձեզմէ մէկը ծառայ մը ունի, որ
հողագործ է կամ հովիւ: Երբ ծառան դաշտէն դառնայ
եւ առն մանէ, ահա իրեն կ'ըսէ՞. «Անի՛ջապէս գնա՛,
8 ճաշդ կեր», կ'ապահարար՝ մ'չ: Բնդհակառակը, անոր
կ'ըսէ. «Ընթրի՛քս պատրաստէ՛ եւ գոգնոցդ կապելով
սպասարկէ ինձի, մինչեւ լնթրիքս վերջացնիմ. սնկէ
9 ետք կրնաս առնել ու խմել»: Կը կարծէ՞ք որ տէրը իր
ծառային երախտապարտ պէտք է ըլլայ իր հրահանգ-
10 ները կատարելուն համար: Չեմ կարծեր: Դուք այ
նայնպէս, երբ կը կատարէք ի՛նչ որ հրամայուած է
ձեզի, ըսէք. «Անպիտան ծառաներ ենք, ինչ որ պար-
տաւոր էինք ընել՝ կատարեցինք»»:

17 And he said to his disciples, "Temptations to sin² are sure to come; but woe to him by whom they come! ³It would be better for him if a millstone were hung round his neck and he were cast into the sea, than that he should cause one of these little ones to sin." ⁴Take heed to yourselves; if your brother sins, rebuke him, and if he repents, forgive him; and if he sins against you seven times in the day, and turns to you seven times, and says, 'I repent,' you must forgive him."

5 The apostles said to the Lord, "Increase our faith!" ⁶And the Lord said, "If you had faith as a grain of mustard seed, you could say to this sycamine tree, 'Be rooted up, and be planted in the sea,' and it would obey you."

7 "Will any one of you, who has a servant plowing or keeping sheep, say to him when he has come in from the field, 'Come at once and sit down at table?' ⁸Will he not rather say to him, 'Prepare supper for me, and gird yourself and serve me, till I eat and drink; and afterward you shall eat and drink'?"

⁹Does he thank the servant because he did what was commanded? ¹⁰So you also, when you have done all that is commanded you, say, 'We are unworthy servants; we have only done what was our duty.'"

(Ղուկ. ԺԷ. 8-10)

առտիք կորսուած ոչխարին առակին հետ գրեթէ նոյն իմաստը ունի: Յիսուս աշխարհ եկաւ մեղաւորները փրկելու, հոգ չէ թէ անոնք ըլլան հրեայ և կամ հեթանոս:

Գայթակղութիւնն է՝ խօսքով եւ հրատարակելով, դարձով եւ օրինակով ուրիշը բարոյական ընթացքին մէջ սահեցնել, որ է սխալեցնել եւ մարտնչել, եւ անոր մեղանշելուն պատճառ ըլլալ: Իսկ փոքրիկներն են բոլոր Յիսուսի հուսանողները եւ հեռակողներ, որոնք կը հաշտին երկրից Արքայութեան փոքրիկներ, իբր Աստուծոյ դասակներ, եւ իմացնելու համար որ մեծի սղտակի տարբերութիւն չկայ, ամենէն սղտակին այ Աստուած նոյն կերպով կ'ընդունի, եւ ամենէն սղտակին եղած քնասն այ միեւնոյն աչքով կը նկատէ: Գայթակղութեան մասին խօսքերը շատ ծանր շեշտով լսուած են, եւ այն ալ բացառաբար կերպով, այնպէս որ շատ կրկար մեկնութեանց տեղի չեն տար, եւ բուսկան կը համարինք Աւետարանին խօսքերը գրեթէ նոյնութեամբ կրկնել:

«Եթէ ոք, կ'ըսէ Յիսուս, իմ հետեւող փոքրիկներէն մէկը կը դաժթակղեցնէ, շատ մեծ շարութիւն դարձած եւ շատ ծանր հետեւանաց հեթարհուած կ'ըլլայ, այնպէս որ իրեն համար աւելի լաւ եղած պիտի ըլլայ՝ եթէ դիպէ ծանր քար մը կտալով եւ ծով նետուած ըլլար, անոյս կերպով ընկըլման համար»: Այստեղ ծանր քարը երկամ իշոյ կ'աշուած է, որ է իշու մը դարձնել կըցած սղտակին երկամաքարը կամ շաղապի քարը: «Իրտեմ, կ'ըսէ Յիսուս, ոչխարճքը ստանց պայթակղութեան պիտի չըլլայ, ոչխարճի վրայ գայթակղեցնողները պակաս պիտի ըլլան, բայց ոչ թէ այս պատճառով կ'արարտանան. այնպիսիներուն լուսպոյն էր ծնած իսկ ըլլալ, քան թէ աշխարհք գալ եւ աքրպիտի ծանր շարութիւն դարձել ու խաբաս կարտուիլք:

Ոտքը շարանակելով Յիսուս կը յայտարարէ, որ եթէ մէկ ձեռքը իրեն գայթակղութիւն կը պատճառէ՝ լաւ է ձեռքը կտրել, եթէ մէկ ոտքը կը գայթակղեցնէ՝ յաւ է ոտքը կտրել, եւ եթէ մէկ աչքը կը գայթակղեցնէ՝ յաւ է աչքը հանել, որովհետեւ աւելի յաւ է միանձեռանի կամ կոպ կամ միականի արքայութեան արժանանալ՝ քան թէ երկու ձեռքով, երկու ոտքով ու երկու աչքով դժոխքի դատարարուիլ: Այդ խօսքերը Լեւոն քարտիկն մէջ ալ ըստած էին (§ 61), եւ հոնտեղ ինչպէս մէկուսն ձեռքին կամ ոտքին կամ աչքին իրեն սայթաքելուն ու մեղանշելուն պատճառ ըլլալուն վրայ էր. ոչտեղ խօսքը ուրիշը գայթակղեցնելու վրայ է, այսուհանդերձ թէ՛ Մատթէոս եւ թէ՛ Մարկոս համիմաստ կերպով կը գրեն. եթէ գայթակղեցուցանէ գեղ կամ նք՝ գայթակղեցուցէ գեղ: Այլ խօսից կարգին եւ նիւթին պահանջին մըտապրութիւն դարձուցած ստեղծիս, պէտք է իմանանք, իբր թէ լաւը. «Եթէ պատճառ կ'ըլլան քեզի փոքրիկներ գայթակղեցնելու»: Որովհետեւ Մատթէոս անմիջապէս վրայ կը բերէ. «Զգայ լիւթ, մի՛ արհամարհիցէ գլխի քիւսկը կամ քիւսկը յայտնաբերէ:

Իրտեղու կէտ մը այստեղ մի թարգմանութեան եւ Յոյնն՝ Լատինէն տարբերութիւն տեսնալն է, առանց կրեք իմաստին դաշխու: Մարկոսի մէջ ձեռքի, ոտքի եւ աչքի գայթակղեցուցելը ըլլալը երեք անգամ կրկնուած է նըման բացատրութիւնով, որոնք կը վերջանան հաւատարմապէս ու անկանխ ի գեղեկն բառերով: Այդ գեհեհին քով Յոյնն ու մեր թարգմանութիւնը միայն կ'ըրոյր անդամին դրած են, Ուր արդն ոչ մեղանի եւ հուրն ոչ շիջանի. միայն Լատինը երեք անգամին այ աւելցուցած է այդ աստղուածը: Իսկ աստղուածը ստեղծուած է Յասիի վերջին համարէն, որ մարդարէն ամբարիշտներուն համար կ'ըսէ. «Եւ յիցեն եւ տեսնեն զոսկիս (տարդիակ առ իս յանցալցելոց, զի որդն նոցա ոչ վախճանալցի, եւ հուր նոցա ոչ շիջի, եւ եղիցին ի փոխի անեանն մեղանի» (Ես. 42. 24): Յիսուս նոյն խօսքերը պատասխարտելոց կը պատշաճեցնէ, որոնց սրբն ու հայրը, այսինքն խիղճի ներքին սանձանքները եւ մարմնոյ արտաքին տանձանքները, յաւիտենական պիտի ըլլան եւ պիտի չվերջանան:

Փոքրիկները գայթակղեցնելուն շարութիւնը իմացնելու համար, Յիսուս իբր փոստ յառաջ կը բերէ, զի երեշտակի նոցա համարապ տեսաննն գերեսս

Հօր խնայ՝ որ յերկիմս է: Յիսուսի պատճառարանութեան սյգը հետեւեալ կերպով կրնանք վերլուծել: «Այն փոքրիկները՝ զորս դուք արհամարհել ու գայթակղեցնել՝ եւ հետեւաբար կարծեցնել կը յանդիմիք, մէյ-մէկ պահապան հրեշտակներ ունին, որոնք անոնց խնամքին ու պաշտպանութեան սահմանուած են: Արդ, եթէ երկինքին մէջ դէմ յանդիման աստուածային տեսութեամբ պատաստած բարձրագոյն հոգիներ, աջ փոքրիկներուն պահպանութեան ու օգնութեան կը ծառայեն, ի՞նչպէս կրնաք դուք յանդիմել, եւ համարձակ կերպով այդ փոքրիկները արհամարհել ու գայթակղեցնել եւ անոնց վնասել»:

Աւետարանին այս կտորն է որ պահապան հրեշտակներու վարդապետութեան իրբ հիմ եւ իրբ փաստ կը ծառայէ, եւ որ սնմիջուպէս Յիսուսի բերնին ելած ըլլալուն, ընդհանուր եկեղեցւոյ մէջ անհատական ընդունուած վարդապետութիւն մըն է:

Փոքրիկներու գայթակղութեան կարեւորութիւնը աւելի զբոլի ընելու համար, Յիսուս տաակ մըն ալ յառաջ կը բերէ, որ է հարիւր ոչխարներէն մէկ հատին մորթիլը. եւ հովիւին այդ մէկ մորթեալը գտնելու համար ինքն-սուսինը հօտը թողլով անոք ետեւէն երթալը, եւ գտած ատեն շտիպանց ուրախանալը, այնպէս որ հովիւին ոչքին աւելի մեծ նշանակութիւն ունենալ կ'երեւի մէկ կորածին գտնուելը՝ քան թէ իննսուսինը շիրտածնեալուն մտալը: Յիսուսի նորաստեղծ ցուցնել թէ ի՞նչպէս պրոֆիկներն ալ մեծ յարգ ունին եւ մեծ հաւանութիւն կը պահանջեն, եւ այդ կէտը Յիսուս ինքն ալ բացարձակ կերպով կը յայտարարէ: Առակին սկիզբը իրեն համար կը վկայէ. «Որդի մարդոյ եկու կորսուածը գտնելու եւ փրկելու»: ասակին վերջն ալ երկնաւորը Հօր կողմէ կը վկայէ. «Իմ երկնաւոր Հօրս կամքն է, որ այս փոքրիկներէն եւ ոչ մէկը կորսուի»:

Հարիւր ոչխարներու տաակը Ղուկաս յառաջ կը բերէ, բայց տարբեր ատեն եւ տարբեր տեղ (Ղուկ. ժՆ. 4), այսինքն ամիսներ ետք Յիսուսի Պէ-րէալի մէջ քարոզած միջոցին: Ոմանք կ'աշխատին Աւետարաններուն կարգը բնօրինակէ՝ նմանները իրարու հետ նոյնացնելու համար. մենք այս ճիշդ թէ՛ աւելորդ կը գտնենք եւ թէ անտեղի, փոսն զի Յիսուս երեք տարի քարոզութեանց պտրտած ատեն, շատ բաւ կրնար նոյն վարդապետութիւնը եւ նոյն առակը գտնապէս տեղիք եւ գտնապէս առիթներու մէջ կրկնել: Եւ այս բանին իրբ հառաատութիւն սրտք է նկատել, որ նոյն աւետարանիչն ալ երբեմն նոյն իտքը երկու եւ աւելի տեղեր կը կրկնէ, ինչպէս վերը տեսանք գայթակղութեան առիթ տուող ձեռքին կամ ոտքին կամ ոչքին համար Մատթէոսի յառաջ բերածը (Մատթ. Ե. 29-30 եւ թԸ. 8-9):

Գայթակղութիւն շատու գիմարածանեալը շինութիւն տալն է, եւ Յիսուս առաջինէն զընդացնելէ ետք՝ երկրորդը կը յանձնարարէ, ինչպէս Մարկոսի մէջ կը տեսնենք: Քիչ ատաջ առաքեալներուն մէջ յուսուած վէճը եւ իւրաքանչիւրին մեծ ըլլալու ճշտուածը՝ գայթակղական ընթացք մըն էր. պէտք էր որ իրարու մէջ համերաշխութիւն պահելով շինութիւն պատճառէին: Յիսուս օրինակը կ'առնէ օրինական դահերէն, որոնք Աստուծոյ հաճախան ըլլալու համար կրտկի վրայ կը սրբուէին, եւ սղով կը պատրաստուէին. Ամենայն պատարագ գտնից ձեռք աղի տեսնել յաղեսցի (Ղեւտ. Բ. 15)

13) : «Գուք ալ, կ'ըսէ Յիսուս, կրտին ու աղբ ձեզի օրինակ տուէք եւ լուս այնմ վարուեցէք. մաքուր եղէք՝ ինչպէս կրակէ անցած ամէն բան մաքուր է. հաճոյական եւ համեղ եղէք՝ ինչպէս աղով համեմտած ամէն բան հաճոյա- կան եւ համեղ է : Այլ ձեզի օրինակ տուէք. Կայտրուէ յամենմն ձեր րազն : Զլլայ թէ բարբոթին անպիտան դառնաք, ինչպէս համբ կորսնցուցած աղբ որովհետեւ աղբ անհամայած տանն, համ տարու սերիչ եղանակ չի մնար : Երէ տղն անհամեղի, ի՞նչ համեմեղի» : Աղի օրինակը Լեւրան քարոզին սկիզբըն ալ յիշուած էր (§ 60), եւ նոյն խօսքին տարբեր պարտաւաներու մէջ կրթի- նուած ըլլալուն օրինակ մ'ըն ալ այս կ'ըլլայ :

Յիսուսի մերջին խօսքը. Խաղաղութիւն արարէք ընդ միմեանս, ուղղու- կի քարոզութեան առիթ առող վէճին կ'ակնարկէ : Իրաւ ալ գայթակղական պարտաւան մ'ըն էր ատաքելոց այն ընթացքը, որով Յիսուսի մահուան լուրը աննընտէն վրայ, ամէն բանէ առաջ իրենց անձնական շահուն կամ հաճոյքին հետամուտ կ'ըլլային, առանց մտաբարութիւն դարձնելու Յիսուսի ցուցած հե- դութեան եւ խոնարհութեան օրինակին : Կ'երեւի թէ վէճը բաւական ալ ծանր եղած էր, եւ ատաքելներու մէջ Երկրպագութեան եւ Հակառակութեան նշաններ երեւցած էին, որ Յիսուս կը սրտաւարուի, թէպէտ դարձուած քով մը, բայց բաւական յստակ կերպով աղաբարտել : «Զէ՛ որդեակք, ձեր մէջ այս տեսակ անհամարժեքներ տեսնել չեմ սուղիւր. ի՞նչ կը նշանակէ ձեր մէջ մե- ծութեան վէճեր յուզել, մինչ ձեր մէջ մեծի պղտիկի տարբերութիւն չեմ գրած. ամէնքնիդ իրարու բնկեր եւ եղբայր էք. ամէնքնիդ հաւասարադէս իմ սկսած դարձս շարունակելու կոչուած էք. կը մասնամ որ հսկասակու- թեամբ եւ Երկրպագութեամբ ամէն բան կը խանգարէք. զոյ՛ջ եղէք, սէր եւ եղբայրութիւն եւ համերաշխ գործակցութիւն պիտի ըլլայ ձեր դորութիւնը. ո՛ն ուրեմն, հաշտուեցէք. Խաղաղութիւն արարէք ընդ միմեանս» :

Շք. Սրբոյն Արգարու Ասիականայ եւ անդ-
րանիկ թագաւորին մերոյ: *Իմաստ* 6.2-10,
Եւ 45.1-3, *Ա. Տմ* 2.1-7: *Ղկ* 7.1-10:

† Կիր. Ե. Կիրակէ Յիսնակաց: Եւ 40.18-31: Եբբ 4.16--5.10, ՂԿ 18.9-14:

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱԻԵՏԱՐԱՆԷՆ
ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍԻ
(18.9-14)

LUKE

9 Այս ստանին ու պատմեց անոնց, որոնք կը պար-
 10 ծենային թէ արդար են եւ ուրիշները կ'արհամարհէին:
 11 «Երկու հոգիներ տաճար դացին աղօթելու. մէկը՝ փա-
 12 ըխեցի, միւրը՝ մաքաւոր: Փարիսեցին մէկ կողմ կե-
 13 ցած, առանձին կ'աղօթէր. «Աստուած իմ, շնորհակալ
 14 եմ քեզմէ՝ որ ուրիշ մարդոց նման յափշտակող, անի-
 15 րաւ, շնացող չեմ, կամ այս մաքաւորին պէս ալ չեմ:
 16 Այլ շարաթը երկու անգամ ծոմ կը պահեմ եւ իմ եկա-
 17 մուսիս տասանորդը տաճարին կու տամ»: Իսկ մաք-
 18 սաւորը մէկ կողմ կեցած, աչքերը առանց վեր բարձ-
 19 րացնելու կուրծքը կը ծեծէր եւ կ'ըսէր. «Աստուած,
 20 ներէ մեղաւորիս մեղքերը»: Կ'ըսեմ ձեզի, — եղբակա-
 21 ցաց Յիսուս, — ո՛չ թէ փարիսեցին, այլ մաքաւա՛րը
 22 արդարացած պնաց տուն. որովհետեւ ով որ իր անձը
 23 կը բարձրացնէ՝ պիտի խոնարհի, եւ ով որ իր անձը
 24 կը խոնարհեցնէ՝ պիտի բարձրանայ»:

9 He also told this parable to some who trusted in themselves that they were righteous and despised others: "Two men went up into the temple to pray, one a Phär'j-see and the other a tax collector. "The Phär'j-see stood and prayed thus with himself, 'God, I thank thee that I am not like other men, extortioners, unjust, adulterers, or even like this tax collector. "I fast twice a week, I give tithes of all that I get.' "But the tax collector, standing far off, would not even lift up his eyes to heaven, but beat his breast, saying, 'God, be merciful to me a sinner!' "I tell you, this man went down to his house justified rather than the other: for every one who exalts himself will be humbled, but he who humbles himself will be exalted."

Փարիսեցիին ու մաքաւորին (Ղուկ. ԺԸ. 9-14) առաիւր աղօթքին իրական սգին կը բացատրէ: Պէտք է աղօթող մը հեղու-թեամբ, հաւատքով և հոգիով ներկայանայ Աստուծոյ առջեւ և ոչ թէ սնուպաշտութեամբ և ինքնահաւանութեամբ:

ՓԱՐԻՍՆՅՈՒՆ և Ն ԿԱՐՅԱԿՈՐԻՆ ԱՌԱՅ

Ղուկ. ԺԲ. 9-14

Ահա երկրորդ առակ մըն ալ, դարձեալ նորոտակ սեննայոյ ալօթքին հոնորամանքը բացատրել. առաջինը աղօթքին յարատեւութիւնը կը պահանջէր, իսկ այս երկրորդը աղօթքին հոգին կը ցուցնէ: Այս անգամ ալ առակը շխտած՝ կանխապէս յայտնուած է նորոտակը, ինչ որ ամէն առակներու համար եղած է: Աւրիշ սնորամներ Աւետարանը յանկարծ առակը կը սկսի պատմել, եւ վերջէն ամար բարոյականը կամ մեկնութիւնը կը դնէ. իսկ այս երկու առակներուն մէջ Ղուկոս առակը շարտամած, ինչու համար խոսուած լինելը կը դեկուցանէ, եւ այտեղ ալ յայտնապէս կը գրէ՝ թէ Յիսուս ուղեց իրաւանէ ու յանդիմանել անոնք, որ ինքզինքնին ալարի տեղ կը դնեն, իրենք իրենց փրուսոյց կը պարծենան, եւ իրենցմէ դուրս ամէնքը կ'ոննարդեն, եւ ամէնքն ալ սնարժանի տեղ կը դնեն: Առակը հետեւեալն է:

Տաճարին մէջ աղօթքի տանն, ուրիշ աղօթողներու հետ երկու նկատելի սնձեր ալ կը դռնուէին. մէկը սողին, միւսը անդին, իրարմէ ոչ շատ հեռու: Մէկը փարիսեցի մըն էր, ամենէն օրինաբար եւ պատուուոր անձ հանչուած մէկ մը, ինքն ալ իրեն վրայ մեծ համարում ունեցող, որ Աստուծոյ ըրած աղօթքը այնպէս իմն կը մատուցանէր, իբր թէ Աստուած պարտաւոր ըլլար իրեն ամէն շնորհքները տալ, որովհետեւ արժանաւոր էր. «Փառք քեզ Աստուած, կ'ըսէր, բիւր գահութիւն ստոր սնուանդ. աշխարհ լիցուն է անիրաւ ժարդիկներով. յախճատիւներ եւ անիրաւներ եւ շնացողներ են բոլոր աշխարհի բնակիչներ, փառք քեզ որ ես անոնց պէն շեմ: Ահա սա մաս աղօթոյ Աստուծոյն ալ անոնցմէ մէկն է, որչա՛փ յախճատիւները պարծում է. ես անոնցմէ եւ ոչ մէկը ըրած եմ: Ընդհանրապէս օրէնքին պատուիրած աստանորդները ճշգրտութեամբ մշարած եմ, մինչեւ իսկ անսուսիս եւ փեղհայի արդիւնքին վրայ ալ տուած եմ: Օրէնքին շնորհմանքով բարեպաշտութիւններն ալ յօժարութեամբ կատարած եմ, եւ շարաթր երկու օր ծամուպաճութեան սալորութիւնը երբեք զանց ըրած չեմ: Փառք քեզ Աստուծոյ, որ զիս սրբութեան մէջ պահած ես, եւ քու շնորհքերուդ արժանաւոր ըրած եմ»:

Բարբառային հակառակին էր Մաքսաւորին ազօթքը: Նա միւսը կը բերէր թէ քանի՛ անգամներ անիրաւութեան գործեր բրած է, կը զոյար թէ Աստուծոյ գէմ մեղանչած է, Աստուծոյ ճարճքներուն անորման է, բայց մասնեղով որ Աստուած բարեւթոյրմ ու եկրայնութիւն է, եւ մեղաւորին պատապարտութիւնը չ'ուզիր, այլ զգոյնմին կը սարսէ, անկեղծ սիրտով կը զղար, պատրաստակամութիւն ունէր բրած անիրաւութիւնները ատուելոքը փոխարինել, եւ սպարպային նորէն մեղանչակրան գործերու մէջ շղթանալ: Սակայն չէր համարձակիր աչքերը վեր վերցնել եւ սրբութեան ստամարին նայել, վախնալով որ Աստուծոյ բարեպաշտոյ նայածքին կը հանդիպի, այլ գեաներ ինկած, աչուրները գէպի վար, ձեռուրներով հարձքը աժգին կը բաղդէր, եւ կը հատաչէր շարունակ կրկնեթով. «Աստուած, մեղաւոր եմ, ինձի ներէ՛, մեղքս քաշէ՛. Աստուած Էաւեա՛ զիս զմեղաւորս»: Հեռուէն գիտող մը պիտի բտէր. Աստուած օրինադաս Փարիսեցիին վրայ գո՛ճ պիտի ըլլայ, յախտակող Մաքսաւորէն երես պիտի գարձնէ: Այլ բարբառային հակառակին է Յիսուսի դատադատութիւնը. «Աստուծոյ ապիւ, կ'ըսէ, Մաքսաւորը արդարապա, եւ Աստուծմէ թոյլութեան արժանանալով ասանորէն կրա ներուած ու սրբուած, մինչ արդար երեւոյսը նոր մեղքի տէր կըլա եւ տակի մեղաւոր՝ ասանորէն մեկնեցաւ»: Տարբերութիւնը ազօթքի մէջ յայնուած հոգին է. ինքզինը հասնող պարձենկաւը, զղում չունի, արժանաւորութիւն ու չունի, մարդիկները խարելու նման, կը կարծէ Աստուած ալ խարել: Արդէն լսի սարիշներու երեւնալու համար կատարուած օրինադասութիւնը ասանորէնութիւն ու թէ, բուն ասանորէնութեան հարին չկայ անոր մէջ, կեղեւը միայն վալլուն է, իսկ միջուկը փոռակ է. Աստուած արանքիկը շընդունիր, այլ սիրտ կը փնտալ: Իսկ լող հակառակին մեղաւորն ալ Աստուծոյ բնութենելի կ'ըլլայ կատարեալ զղումով, որ կը սպարունակէ անկեղծ ցաւ, հատուցման պատրաստութիւն եւ շմեղանչիրա աւաթարութիւն:

«Ահա այսպէս, կ'եղբայրացնէ Յիսուս, ով որ սմբարտաւանութեամբ ինքզինը կը բարեպաշտէ, Աստուծոյ երեւնէն կ'իջնայ, կը ցածնայ ու կը ստորանայ. իսկ ով որ ճշմարիտ խմարհուութեամբ ինքզինը կը ստորնացնէ, նա Աստուծոյ գթութեան կը հանդիպի, եւ իրօք կը բարձրանայ»:

Այլ սկզբունքը, որ բարոյական է եւ աւտակին նպատակն է, ոչ միայն իւր յատակ ասմամբ ազօթքի վրայ կը մեկնուի, այլ եւ բնականուր ասմամբ ամէն վարձի վրայ կը դորձանուի: Սակայն բարոյական իմաստին քով սեւտարանակրանն ալ կայ: Փարիսեցիին Հին Աւիտի հեռուպներուն պարձենկաւ դրասթեան օրինակն է. Մաքսաւորը նոր Աւիտի հեռուպներուն զղջացող եւ սպարչիտարող դրասթեան նշանակն է: Հին Աւիտը պիտի իջայ ու ստորնանայ իւր ամբարտաւանութեամբ. նոր Աւիտը կամ Աւետարանը պիտի բարձրանայ իւր անկեղծ վերանորոգութեամբ:

Շք. Տօմ արքայ առաքելոցն Պետրոսի եւ Պօղոսի: Խմստ 9.13--10.2: Ես 28.16-19: Բ. Պտ 1.12-19: Բ. Տմ 4.1-8: ԹԿ 21.15-22:

ՍՐԲՈՑ ԱՌԱՔԵԼՈՑ ՊԵՏՐՈՍԻ ԵՒ ՊՕՂՈՍԻ

Երբ ուզենք ճնշմամբս ըլլալ զբերու կենսագրութիւնը եկեղեցւոյ երկու մեծաւոյն սրեւերուն՝ Պետրոսի եւ Պօղոսի, մեր առջև կը բացուի անծայրածիր դաշտ մը, զոր դժուար է կտրել անցնել: Արովհետեւ եթէ Պետրոսի մասին անտարաններուն մէջ կրտսածները ամէկինք, իսկ Պօղոսի եւ Պետրոսի մասին՝ Առաքելոց Թուղթերուն մէջ կրտսածները, արդէն ստուար հասար մը կը կազմէր:

Պետրոս կամ Կեփաս՝ որ կը Բարզմանուի Վեմ, նախկին անունով Եմաոն կամ Սիմօն, Բրիտանոսի ընթմ սրբելին էր:

Անոր աշակից եւ դարձակից Պօղոս կամ Պաւլոս, որ կը Բարզմանուի փոքր, որ երբեմն կը կոչուէր Սոզոս կամ Սաւոոս (որ նոյնպէս փոքրիկ կը Բարզմանուի), Բենիամինի ցեղէն էր, ծնած Տարսոն եւ համբէլացի բաղաշայտ: Երբեմն արակիրտած Դամադիէլ օրէնստեսոյ վարդապետին զով, Սրուսողէմ. անուանի հայածիչ քրիստոնեաններու, որ ընտրութենէն յետոյ դարձաւ Լծրը առաքեալ, ախոյ՛նան քրիստոնեական հասարցի եւ դարձանք եկեղեցւոյ: Որ արժանացաւ կրորոր երկնքի տեսութեան եւ անոր անձնուելի փառքին: Որ եղաւ զարգիչ Հեթանոսներուն եւ Հայր Հասարած:

Այս երկու ռաւիքրանները, ընտրելալոյն ամօլը մեր մօտ կը ամախարհին ի միասին, արդէն երկու անգամ: Պետրոս՝ իրբու առաքեալ, եւ առաջինը բարբ աշակերտներուն, իսկ Պօղոս՝ օրպէս երկնքէն կոչեցեալ: Երկուքն ալ իրենք բարոյներով, Հրաշքներով եւ Թուղթերով՝ եղան դիտուող վիտնիւր Ա. Աւետարանին՝ համօրէն ակնզրքի մէջ: Այս երկու դիտուող առաքեալներն էին որ ամէնէն ակտի եւ ամէն տեղ բարոյներն Բրիտանոսի Աւետարանը, բռնաններ օճեցին, եկեղեցիներ շինեցին, եւ հասարակներուն համար կոտորները գրեցին, զընդարկելով իրենց Հեթանոսները շար Հերձուածողներին եւ ոտանայի Թախարներին:

Պօղոս մինակը՝ իր աշակերտներուն հետ բարօրից ակտի քան վախտան եւ հինք բաղաշայտու մէջ: Իսկ Պետրոս եւս արեւելքէն մինչեւ արեւմուտք լրջեցաւ անընդհատ, շատերը դարձնելով Բրիտանոսի հասարակին, Հուսկ Հոսմի մէջ էր որ անոնք իրարու հանդիպեցան եւ շատ ուրախացան:

Նոյն ատենները Հոսմ կը դանուէր Սիմօն մոզը, որ երբեմն յանդիմանուած էր Պետրոսէն: Հոս եւս կ'ըսէր թէ ինք աստուած մըն է եւ Բրիտանոսը: Այս յոխտարաններն վրայ խաչատարակեցին զինքը զոյգ առաքեալները, եւ կրբ ներքնի ատենանի առջև երկինք բարձրացած էր, ողբերներով դալն վար առին, եւ լարաչար մահով մեռաւ ներքնի աչքերուն առջև:

Ներքն, ու շատ կը յարգէր այս կախարչը, եւ բարկանալով մանասանը որ պարտաւորաններէն շատեր՝ հասարակով քրիստոնեութեան կը զանալին, սպաննել ատուաւ սուրբ առաքեալները Հոսմի մէջ, ՅՅ Թուականին:

Պետրոս՝ Բրիտանոսի նման խաչուեցաւ, ինչպէ՛ս Փրկիչը անհարկած էր՝ թէ ի՛նչ ժաւով պատի փառաւորէր զԱստուած: Սակայն ինք խաչուեցաւ դիմիվար, ըսելով թէ ինք արժանի չէ իր Փրկչին նման խաչուելու: Պօղոս՝ դիտարուեցաւ սուրով, որովհետեւ համբալոյցի ըլլալով, լուզեցին դոյն խաչի անարք ժաւուան զատապարտել:

Պետրոսի թէ Պօղոսի անունով Հոսմի մէջ կառուցուեցան փառակերտ եկեղեցիներ. եւ Հետագային աշխարհի ամէն կողմը:

Անոնք սրբազան նշխարները եւս կը դանուին Հոսմի համանուն եկեղեցիներուն մէջ, եւ մասամբ սփռուած են աշխարհի ամէն կողմը:

ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ

† Կիր. Զ. Կիրակէ Յիսնակաց: Եւ 41.4-14: Եբր 7.11-25: ՂԿ 19.12-28:

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱԻԵՏԱՐԱՆԷՆ
ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍԻ
(19.11-28)

LUKE 19

- 11 Մինչ ժողովուրդը անոր ըսածները մտնի կ'ընէր, Յիսուս իր խօսքը շարունակեց, եւ Երուսաղէմի մօտեցած ըլլալով ու դիմադրով որ ժողովուրդը կը կարծէ թէ Աստուծոյ արքայութիւնը չուտով պիտի յայտնուի, հետեւեալ առակը պատմեց անոնց.—
- 12 «Ազնուական մարդ մը կար, որ հեռաւոր երկիր մը դնաց, որպէսզի թաղաւորական իշխանութիւն տանէ
- 13 եւ իր երկիրը վերադառնայ: Ետեւան մեկնիրը, կանչեց իր ստոր ծառաները եւ իւրաքանչիւրին հարիւր արծաթ գանձեկան տուաւ եւ ըսաւ. «Շահարկեցէ՛ք այս
- 14 դրամը մինչև վերադարձս»: Բայց իր քաղաքայինները կ'ստէին պինդ. հետեւաբար պատգամաւոր դրկեցին իր ետեւէն, լսելով. «Ձեր ուզեր որ ան մեր վրայ թաղաւոր դառնայ»: Երբ որ սպիտականի թաղաւորական իշխանութիւնը դուրս եւ վերադարձաւ, անմիջապէս կանչեց իր ծառաները, որոնց դրամ տուած էր, պատնայւ համար թէ ինչ շահած են: Առաջինը եկաւ եւ ըսաւ. «Տէ՛ր, մէկ տուածիդ դէմ տասը շահեցայ»: Տէրը ըսաւ. «Աղբի՛ս, բարի ծառայ, զանի այդ ինքզինի ըսանին մէջ հաւատարիմ դամուկար, անօ թեղ տասը քաղաքներու վրայ կուսակարիչ կը նշանակեմ»: Երկրորդ ծառան ալ եկաւ եւ ըսաւ. «Մէկ տուածիդ դէմ հինգ շահեցայ»: Տէրը ըսաւ. «Թեղ ալ հինգ քաղաքներու վրայ կուսակարիչ կը նշանակեմ»: Երրորդը եկաւ եւ ըսաւ. «Տէ՛ր, անուամի տուած դրամդ, զայն պահեցի թաշկինակի մը մէջ ծրարած: Կը վախճայի ջեզմէ, որովհետեւ խիստ մարդ մըն ես: Կ'ստենս ինչ որ քուղդ չէ եւ կը հնձես ինչ որ չես սերմանած»: Տէրը անոր ըսաւ. «Ձա՛ր ծառայ, զու խօսքովդ թեղ պիտի գտնեմ: Բանի պիտի իր կ'անենմ ինչ որ խն չէ եւ կը հնձեմ ինչ որ չեմ սերմանած, ինչո՞ւ ուրեմն դրամս սեղանաւորներուն չտուիր, զանի պիտի իր նաեւ թէ վերադարձիս դայն ասկաով միտնի պիտի պահանջէի»: Ապա սպասարներուն ըսաւ. «Առէ՛ք իրմէ գրամը եւ տարէ՛ք տուէ՛ք անոր որ աստնապատակը շահած է»: Անոնք ըսին. «Տէ՛ր, անիկա արդէն աստնապատակը ունի»: «Դիտեցէ՛ք,— ըսաւ ան,— անեցողին ասկաով պիտի արուի, իսկ չունեցողէն պիտի ասնուի նայնիսի իր անեցած ամենէն փոքր բաժինն ալ: Իսկ իմ թշնամիներս, որոնք չէին ուզեր որ իրենց թաղաւոր ըլլամ, հոս բերէ՛ք եւ իմ ներկայութեանս սպաննեցէ՛ք զանոնք»:
- 28 Այս խօսքերը լսելէ ետք Յիսուս շարունակեց իր ճամբան դէպի Երուսաղէմ:

He said therefore, "A nobleman went into a far country to receive kingly power and then return. "Calling ten of his servants, he gave them ten pounds," and said to them, "Trade with these till I come." "But his citizens hated him and sent an embassy after him, saying, "We do not want this man to reign over us." "When he returned, having received the kingly power," he commanded these servants, to whom he had given the money, to be called to him, that he might know what they had gained by trading. "The first came before him, saying, "Lord, your pound has made ten pounds more." "And he said to him, "Well done, good servant! Because you have been faithful in a very little, you shall have authority over ten cities." "And the second came, saying, "Lord, your pound has made five pounds." "And he said to him, "And you are to be over five cities." "Then another came, saying, "Lord, here is your pound, which I kept laid away in a napkin; "for I was afraid of you, because you are a severe man; you take up what you did not lay down, and reap what you did not sow." "He said to him, "I will condemn you out of your own mouth, you wicked servant! You knew that I was a severe man, taking up what I did not lay down and reaping what I did not sow?" "Why then did you not put my money into the bank, and at my coming I should have collected it with interest?" "And he said to those who stood by, "Take the pound from him, and give it to him who has the ten pounds." "And they said to him, "Lord, he has ten pounds!" "I tell you, that to every one who has will more be given; but from him who has not, even what he has will be taken away." "But as for these enemies of mine, who did not want me to reign over them, bring them here and slay them before me."

28 And when he had said this, he went on ahead, going up to Jerusalem.

Մնասնեում (Ղուկ. ԺԹ. 12-27) ասուկը ցոյց կու տայ թէ ինչ որ ունինք՝ Աստուծոյ մեզի տուած ասանդն է, և պէտք չէ զայն պահենք ու քանքարաթաքոյց ըլլանք:

Զակեղասի տան մէջ էր Յիսուս, երբոր յայտարարեց մեղաւորաց զարմին համար ունեցած փափաքը: Այդ ասթիւ նա խօսեցաւ մտրդիկներու հօգևոր փրկութեան համար իւր կոտորելիք վերջնական դործողութիւնը, զոր ստաքնողներուն բացատրած էր իւր շարչարանաց եւ մահուան կանխազուշակութեամբ (Յ 197), սակայն ինքն զոյն Ուրույ (Մարդոյ) վառաւորաւքիւն կը կոչէր: ժողովուրդը որ կը լսէր, այդ բացատրութիւնը նոյն փմաստով չէր սանկը: Անոր համարեամբ Յիսուս Մեսիա էր, եւ Մեսիայի փաստաւորութիւնը Աստուծոյ Արքայութեան յայտնութիւնը միայն կրնար ըլլայ: Հետեւապէս կը կարծէին թէ այդ յայտնութիւնը ծօտարուտ է, եւ թէ Երուսաղէմ երթալն ալ նպատակով է: Այսպէս երկու տարբեր աւաճներու եւ տարբեր իմացուածներու ընթացքներ իրարու կը բազմէին հրատարակի վրայ, մէկ կողմանէ Երկրոյ մը Յիսուսի մահուան համար, եւ միւս կողմանէ խոնդափաստութիւն մը վասն համարեայ իրար թէ ասմանայն յայտնելոց է Արքայութիւնն Աստուծոյ: Երբքովի մէջ կըրած ընդունելութիւնը այդ լոմրանման հետեւանքն էր, եւ Յիսուս պատեհ աւիթ սեպեց այդ նպատակին յարմար սուակ մը խօսիւ Երբքովի մէջ, եւ հուանարար Զակեղասի առեւը:

Արնուական անո մը ճամբորդութեան ելաւ. հետեւ երկիր մը երթալու: Ճամբայ շերտ իւր պաշտօնականները կանչեց եւ խրատեցնելովն տառնական մնաս աւաւ, որ շահաւորմին մինչեւ որ ինքը դաճնայ: Ասակը չ'որոշիր թէ արձաթ կամ թէ սակի մնաս էր տաճը. արձաթ մնասը 1200, իսկ սակի մնասը 10.000 դարուչ կ'ուրճէր: Արնուականը երբ վերադարձաւ, իւր առաջին դործը եղաւ առած մնասներուն արգիւնքը իմանալ, եւ պաշտօնականը հրատարակեց հուշի ներկայի: Առաջին եկողը յայտնեց որ տասը մնասը դործածելով տանն Եւ շահած էր: Տէրը գովեց զինքը իրը աղնիւ եւ բարի ծառայ, եւ քիչին վրայ դուրսը հաւատարմութեան համար տասը քաղաքներու կառավարի: Կարգեց զոյն: Երկրորդ եկողը յայտնեց որ տասը մնասը դործածելով հինգ մնաս Եւ շահած է. այն ալ դովեաւ առայաւ եւ հինգ քաղաքներու կառավարչութեան կուսեցաւ: Երրորդ եկողը ըսաւ թէ դործածելու փախաւ, մի' դուրսէ կորսնցնէ, եւ իւր տիրոջ շարկութեան հանդիպել, որ կրնար իրեն տառնին կորուստին համար ծանր վրէժ խնդրութիւն ընել. անոր համար տասը մնասները թաշկինակի մէջ փութեց ու դուրսութեամբ պահեց, եւ հիմա նոյնութեամբ կը բերէ ու կը յանձնէ: Այս ամէնը լսելով՝ տէրը սկուաւ զոյն յանդիմանել. «Բու խօսքովը կ'ուրճեմ քեզ դառակ. եթէ դիտէիր որ այնչափ անդրամ մէկն կեմ, չդրածս կը վերցնեմ եւ չսերմանածս կը հնձեմ, պէտք էր որ եթէ դաճն ալ շարխտակիր, դոնէ ինէ առած տասը մնասը կրկնայիր սեղանաւորի մը յանձնէիր, որ դէթ անկէ տանելիք տեղսը շահէիր, եւ հիմա առջեւս սրեւէ արգիւնք մը ներկայէիր»: Այս լսելով կը դառնայ իրեններուն. «Առէ՛ք, կ'ըսէ, իրեն արուած տասը մնասը, եւ առէ՛ք տանին՝ վրայ տասը շահողին»: «Նա արդէն բաւական ունի», կը պատասխանեն քովինները: «Հող չէ, կ'ըսէ տէրը, շահեցնելով ունեղողին արժան է աւելցնել, եւ շահեցնելով շահեցնողին ունեղածն ալ մնացէն պէտք է տանել»: Ասակին սկիզբը չէր ըսուած թէ քանի' էին մնասներ ընդունող պաշտօնականները, որտի միտակ երեք անձերէ հուշի պահանջուած վինելը իրը նշանակ առնուած է լատ եւ քիչ շահեցնողները եւ բնաւ չշահեցնողը ցուցնելու:

Առակը երկու դանազան մասեր ունի, որոնք կրճան տասնմինն ալ իրենց մէջ ամբողջութիւն ունենալ. մէկը մնասերուն շահագործումը, եւ միւսը հաստատորդներուն ընթացքը: Մնասերուն տակը նման է քանքարիհիւս առակին (Մատթ. ԻԵ. 14-30), զոր իւր կարգին առանձին պիտի յառաջ բերենք, սրտհեռու Էրեւզը իրարմէ սարքերեայ են շատ մը սրարտաներով, եւ մանաւանդ զրուցուած օրուան եւ տեղոյն պարտաւնկերով: Պէտք է ըսել թէ Յիսուս նոյն նիւթը տարրեր անգամներու մէջ տարրեր զարձուածներով կրկնած է: Այլ կէտը քանի-քանի անգամներ զիտել տուած ենք եւ պնդած, թէ պէտք չէ երբեք կարծել թէ Յիսուս իւր քարոզութեանց մէջ մէկ նիւթը միւսին մէկ անգամ եւ մէկ անգ մը ըսած է. այլ նոյն նիւթը դանազան անգեր եւ դանազան անգամներ, դանազան դարձուածներով խօսած է:

Ճիշտ սուր հետեւանքն է, որ երբեք մէջ խօսած ասին, ստակին այնպիսի վարդեր աւելցուցած է, որ կերպով մը երիջողներուն յատուկ էր, եւ անոնց հետաքրքրութիւնը կրնար պոզուել: Հակառակորդներու ըրածը կը յիշեցնէ երիջողներուն Արքեղայտի դէմ բռնած ընթացքը, երբ Արքեղայտ իւր հօր՝ Մեծին Հերովդէսի մեռնելէն ետքը Հրէաստանի չորսարդատութեան յաջորդ եղաւ:

Առակին ունեցած բարոյական իմաստը շատ յայտնի է, թէ ի՛նչպէս պէտք է մարտուն՝ Աստուծմէ ընդունած շնորհները եւ բարիքները իբր աւանդ նկատել, եւ զանոնք արդիւնաւորել, եւ իրեն օգտին համար շահեցնել: Կիրայով մը ախտեղ ալ կը յանձնարարուին Տնտեսի տասնով տանուած սրբաւնեաները (Յ 176): Իսկ աւետարանական իմաստը կը պատկանի Հին Աստուծ մարգիկներուն, որոնք չգիտցան երկնուսը Հօր կողմէ իրենց պարգևուած միջոցներուն յարգը ճանչնալ, եւ արդիւնաւորել Յիսուսի դաւաւար, քարոզութիւնը, վարդապետութիւնը, հրաշագործութիւնը, որոնք դատ-դատ մնասներ էին. ո՛չ գործածեցին եւ ո՛չ շահեցուցին ռատի եւ նոր վարձատրութեան արժանի չեղան: Անոր համար իրենց յանձնուած Հին Աւետի մասն ալ իրենց մէջ պիտի անուրի, եւ ոյն ալ պիտի արուի Յիսուսի շնորհած մնասները արգիւնաւորող եւ Աւետարանի համար արգասաբեր ընող նոր Աւետի հաւատացեալներուն:

Իսկ սղխուականին նկատմամբ եղած հակառակութեան մասերը ոմանց համար երիջողաց պարագաներէն անուած լոկ զարդեր են, իսկ ըստ այրոց այն մասերն ալ աւետարանական իմաստ ունին, եւ կը գուցեն թէ ի՛նչպէս Հրէայք աշխատեցան որ Յիսուսի քարոզած երկնից Արքայութիւնը չյաջողի, ըսյց իրենց նպատակին չհասան, եւ Յիսուսի երկնից Արքայութեան վարդապետութիւնը եւ Աւետարանին հաստատութիւնը իրականացան: Իսկ Յիսուսի դէմ գործող հակառակորդներն ալ իրենց պատիժը պիտի տանան: